

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter IV

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Poetiske Skrifter IV", i Oehlenschläger, Adam: *Poetiske Skrifter IV*, udg. af H. TOPSØE-JENSEN , 1926-1930, s. XXX. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl04val-shoot-idm140153725145792/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter IV

rig som hans, men hun giver sig ikke hen i sin Lykke, som han gør det; derfor kan hun bedre bære Ulykken. Hendes tilkæmpede Ro, som baade er nordisk og skøn, svigter hende ikke i Afskedens Øjeblik; hun bryder ikke ud i Klager, da hun knæler ved sin elskedes Lig. Kun de sværmeriske Gengangerfantasier i sidste Akt er udenfor Rollen; de er et Offer til Tidens sentimentale Smag, som den store Digter selv ikke kunde sige sig ganske fri for. Men bortset herfra er en højbaaren og i ædleste Forstand enfoldig Tankegang gendigtet med gribende psykologisk Sandhed. Selv den digteriske Frihed i Skildringen af hendes pludselige Død under Vilhelms Vise føles ikke som et Brud paa Tragediens indre Sandhed. Den voldte senere Oehlenschläger mange rationalistiske og medicinske Skrupler, men er gontaget af Grillparzer i hans Hero («Des Meeres und der Liebe Wellen» 1831). Valborg virker betydeligere end Axel, hun som paa engang er den trofaste og den stærke. Hun er overhovedet den største Kvindeskikkelse i Oehlenschlägers Teater -- paa sin Vis ligesaa skøn og ligesaa sand som Shakespeares Julie.

---

»Correggio«, den sidste af de store Tragedier fra Udenlandsrejsen, indtager allerede ved sit Emne en Særstilling. Oehlenschläger havde før skildret nordiske Konger og Helte. Nu vender han Blikket mod Syden; den ydre Slagtummel afløses af de indre Kampe; Hovedpersonen er en ukriegerisk Kunstner. Men Prologen indskærper os, at det tragiske lige saavel kan træffes i det stille, tilsyneladende fredelige Husliv som i Historiens store Opgør. Vendt mod Hakons, Palnatokes og Axels Heroisme hedder det,

XXX

at ikke blot den, der lærer os at dø, er en Helt, men ogsaa den, som lærer os at leve.

Dette betydningsfulde Værk, hvori Digteren søger at forklare og begrunde sin egen Kunstnertype, har en længere Tilblivelseshistorie end nogen anden af Tragedierne. I Dresden havde Oehlenschläger modtaget de første Indtryk af Correggios Kunst; her saa han »Natten«, det berømte Billede af Kristi Fødsel, og Kopien af den bodfærdige Magdalene. I Paris læste han hans Levned i Vasaris Kunstnerbiografier, og Legenden om Correggios Død under den tunge Pengesæk satte straks hans Fantasi i Bevægelse. Midt under Arbejdet paa »Palnatoke« skrev han til Ørsted (1. Marts 1807): »Jeg har et herligt Sujet til en Tragoedie; Planen er færdig i Hovedet, og jeg tænker snart at begynde derpaa«. Et vigtigt Brev til Goethe fra Maj samme Aar gaar dybere ind paa Emnet. Idéen til Scenerne med Mikel Angelo og Giulio Romano staar allerede tydeligt for Digteren. Hensigten med det nye Værk, fortæller han, skal ikke blot være at fremstille den tragiske Konflikt, hvori Kunstneren staar til det almene Liv, men til lige at skildre Modsætningen mellem akademisk Lavsaand, Partigængeri og den impotente Kunstdiskussion paa den ene Side og den glade, godlidende produktive Kunstnerkarakter paa den anden. Altsaa samme Modsætning, som Oehlenschläger i sit Hjerter fandt mellem sig og Brødrene Schlegel.

Andre Planer — »Axel og Valborg« bl. a. — kom hindrende i Vejen. Oehlenschläger glemte imidlertid ikke sit Kunstnerdrama, med besluttede at vente med Udarbejdelsen, til han kom til Italien, hvor de rette Omgivelser vilde skabe den rette Stem-